

Hlapci

1. Literarno- zgodovinski tlors

- nastajanje dela
- izid, uprizoritve, kritični odmevi

Hlapci so bili zasnovani na Dunaju, napisani pa so bili v zatišju nadškofijskega dvorca v Sarajevu. Na tako delo je mislil Cankar že od sprejema volilne reforme, ki je zagotovila klerikalni stranki neomejeno oblast v deželi. Že maja 1908 je bral v uvodnem članku katoliškega dnevnika besede: "...kdor je pristaš liberalnosocialnodemokratske stranke v učiteljstvu, po naših mislih splah ne more biti učitelj." To je bila vojna napoved sleherni svobodni misli. Odločil se je, da napravi v svoji drami veren portret "nadvse umazanih političnih razmer".

Krstna predstava drame je bila 31.5.1919. S takimi neprikritimi revolucionarnimi gesli je zbudila odpor vladajočih in za vsako ceno so ji hoteli zaustaviti pot na oder. Zelo odklonilno oceno je dobila v liberalnem Slovenskem narodu, bolj naklonjen ji je bil Ljubljanski zvon.

2. Drama ali tragedija?

Glede na tragičnega junaka bi to lahko bila tragedija. Jerman je obremenjen s krivdo zaradi matere in zato v političnem boju ne vzdrži. Vendar izid drame ni tragičen, ker se Jerman moralno odreši in notranje zmaga.

3. Jermanov intimni problem

-RAZVOJ JERMANOVEGA ZNAČAJA IN NJEGOVEGA REVOLUCIONARSTVA

Jermanov značaj se v drami vzpenja. Od začetka je bil umirjen in ni zelo naglas razkazoval svoje miselnosti. Vendar pa se sve to stopnjuje skupaj z njegovim revolucionarizmom vse do nastopa v gostilni. Po porazu njegov revolucionarizem zamre, počuti se starega, brez energije.

-NJGOV ODNOS DO MATERE, LOJZKE, ŽUPNIKA

Jerman mater spoštuje. Zelo jo ima rad in skrbi zanjo.

Lojzka je v Jermanu zbudila čustva, ki so zamrla ob Anki. Jerman Lojzko ljubi.

Župnik je pri Jeramu najslabše zapisan. Ima ga za najbolj negativno osebo in ga ne spoštuje. Ne uklanja se njegovi volji in ga ne upošteva.

-ODLOČITEV ZA SAMOMOR

Jerman se odloči za samomor po svojem političnem porazu, vendar to ni glavna pobuda za to dejanje. Glavna pobuda je bilo spoznanje, da bi lahko materi prihranil nekaj trenutkov življenja, če ne bi ravnal tako kot je.

-SIMBOLIKA GOLIČAVE

Goličava je predstavljena kot kraj, kamor se pošilja učitelje z naprednimi misli. Tam naj bi vse te misli zamrle in bile zatrte.

3. Idejno geslo

" Hlapci!. Za hlapce rojeni, za hlapce vzojeni, rojeni za hlapčevanje! "

4. Pomen Jermanovih besed: *"Povejmo si kar na tihem in na samem, do so klavrni časi, ki jih živimo in še bolj klavrni kraji, kamor smo obsojeni. Nazadnje pa si še povejmo, da ne bomo izpremenili ne krajev ne časov!"*

V Jermanu se zbuja pesimizem. Ve, da sam ne more spremeniti političnega mišljenja tradicionalnih kmetov. Ve, da ni mogoče spremeniti odnosa ljudskih množic do vodilne stranke.

4. Župnikov, Jermanov govor

Župnik: Govori vzvišeno, njegov govor je poln metafor, primer, biblijskih besed. Njegove misli niso jasno izražene, vendar se kljub temu da razbrati pomen.

Jerman: Govor je preprostejši kot župnikov. Še vedno uporablja polno prispeodob, fraznih stavkov... Njegove misli so jasno izražene in imajo ostro določen pomen.

5. Satirično in tragično v drami?

Satirično: Predvsem odnos Jermana do "hlapcev". Smeši njihovo slepoto in njihovo vztrajanje v tradicionalnem nazadnjaštvu.

Tragično: Jerman sam. Njegov poraz, vztrajanje v zanikanju.

6. Kaj pomeni stavek, ki ga izreče Jerman: "Oskubite jastreba, v goloba se ne bo izpremenil!" ? Jerman je s tem hotel povdariti, da človek lahko trdi, dela drugačerkot je prej, a bo vendar mislil zmeraj enako. Po njegovem mnenju se je nemogoče spreobrniti kar čez noč.